

EL SISTEMA FINANCER AL FINAL DE L'EDAT MITJANA: INSTRUMENTS I MÈTODES

Cardona, 18-20 de setembre de 2013

Detall del Saltiri de Canterbury, anomenat Saltiri anglo-català (Bibliothèque Nationale de France, Manuscrits occidentaux, latin 8846, fol. 106).

Organitza:

Institució Milà i Fontanals (CSIC)

Patrocina:

ref. HAR2011-24839 i ref. HAR2011-27121

Ajuntament de Cardona

Ajuntament de Cardona
Arxiu Històric Municipal

ref. 2009 SGR 1367

fundació
Girona:
Universitat
i futur

Cardona, 18-20 de setembre de 2013

Durant les darreres dècades, la historiografia ha detectat com el crèdit, en les seves diferents formes, amarava el conjunt de la societat de l'Occident baixmedieval, fins al punt d'esdevenir un dels elements clau en el desenvolupament de la crisi dels segles xiv i xv. Ara bé, encara no es coneix prou bé com s'articularen ni quin fou el nivell d'integració de totes aquestes variades formes de crèdit. Dit en altres paraules, resulta difícil establir quins foren els primers passos en la construcció d'un sistema complex que abastà tant l'àmbit públic com el privat, i que connectà i donà servei a un ampli espectre social i territorial.

Per tal de conèixer millor aquest procés, així com les característiques precises i l'abast del sistema financer que apareix al final de l'època medieval, és necessari estudiar, abans de res, els seus elements estructurals. Amb aquesta premissa, l'objectiu del *workshop* serà l'anàlisi comparativa dels instruments de crèdit i dels mètodes financers emprats per diferents tipus d'agents tant en l'àmbit públic com en el privat, tant a la ciutat com al camp. Concretament, es proposen tres línies d'estudi fonamentals:

1) origen, característiques i difusió de determinats instruments formals de crèdit: contractes públics, instruments privats, obligacions en cort jurisdiccional...
2) característiques, difusió i usos dels registres comptables, parant un esment especial a les relacions creditícies que s'hi amaguen;
3) agents financers i estructura de negocis: companyies, societats, taules de canvi i altres formes d'organització comercial i financera.

.....

■ 18 de setembre de 2013

17 h: Arribada a Cardona; tot seguit, visita al parc cultural de la Muntanya de Sal

18.30 h: Salutació de l'II-Im. Sr. Ferran Estruch Torrents, alcalde de Cardona, al saló de sessions de l'Ajuntament de Cardona

19.00 h: Recepció i ingrés al castell de Cardona i al parador Ducs de Cardona

■ 19 de setembre de 2013

9 h-11 h: Presideix la sessió Manuel Sánchez Martínez (Institució Milà i Fontanals, CSIC)

9 h-9.30 h: Presentació

9.30 h-10 h: Víctor FARIÁS ZURITA (Universitat Pompeu Fabra), *El crédito judío en una villa de la Catalunya Vella. Peralada, en torno al 1300*

10 h-10.30 h: Juan CARRASCO PÉREZ (Universitat Pública de Navarra), *Dinero y deuda en el reino de Navarra: crédito judío en tiempos de crisis (1350-1414)*

10.30 h-11 h: discussió

11 h-11.30 h: pausa-cafè

11.30 h-13.30 h: Presideix la sessió Manuel Sánchez Martínez (Institució Milà i Fontanals, CSIC)

11.30 h-12 h: Mathieu ARNOUX (Universitat París VII), *Pratiques agraires et relations de crédit (Normandie, xie-xive siècles)*

12 h-12.30 h: Mercedes BORRERO FERNÁNDEZ (Universitat de Sevilla), *El papel del crédito en la vida del campesinado andaluz (siglos xv-xvi)*

12.30 h-13 h: Antoni FURIÓ DIEGO (Universitat de València), *Els orígens del crèdit rural al País Valencià, segles xiii-xiv*

13 h-13.30 h: discussió

13.30 h-15 h: dinar

15 h-16 h: Presideix la sessió Ángel Galán Sánchez (Universitat de Màlaga)

15 h-15.30 h: Xavier MARCÓ MASFERRER/Lluís SALES I FAVÀ (Universitat de Girona), *Els instruments de crèdit a les petites ciutats i el seu àmbit rural a la Catalunya baixmedieval. Els casos de la baronia de Llagostera, Sant Feliu de Guíxols i la Vall d'Aro*

15.30 h-16 h: David CARVAJAL DE LA VEGA (Universitat de Valladolid), *Entre pleitos y negocios: una radiografía del crédito privado en Castilla a fines del medioevo*

16 h- 16.30 h: pausa-cafè

16.30 h-18 h: Presideix la sessió Ángel Galán Sánchez (Universitat de Màlaga)

16.30 h-17 h: Marc TORRAS I SERRA (Arxiu Comarcal del Bages), *El control familiar de les finances i el govern municipal a la Manresa del segle xv. El cas de la família Ripoll*

17 h-17.30 h: Carles VELA AULESA (IMF-CSIC), *Deixar a deure, costum o sistema? El crèdit en el comerç al detall de béns i serveis*

17.30 h-18 h: discussió

18.30 h: Visita al conjunt monumental del castell de Cardona, amb explicació del recinte medieval i de la fortalesa moderna

■ 20 de setembre de 2013

9 h-11 h: Presideix la sessió Lluís To Figueras (Universitat de Girona)

9 h-9.30 h: Jaco ZUIDERDIJN (Universitat d'Utrecht), *The early development of financial instruments and financial markets in medieval Hansa towns*

9.30 h-10 h: Claire BILLEN (Universitat Lliure de Brussel·les), *Diversité et interactions des acteurs du crédit urbain. Réseaux, outils, implications socio-politiques (Pays-Bas méridionaux, xive siècle)*

10 h-10.30 h: Pere ORTI GOST (Universitat de Girona), *Les característiques d'un mercat de crèdit a llarg termini públic i privat a la Catalunya baixmedieval: el cas de Sant Feliu de Guíxols (1350-1500)*

10.30 h-11 h: discussió

11 h-11.30 h: pausa-cafè

Cardona, 18-20 de septiembre de 2013

Durante las últimas décadas, la historiografía ha detectado como el crédito, en sus diferentes formas, impregnaba el conjunto de la sociedad del Occidente bajomedieval, hasta el punto de convertirse en uno de los elementos clave en el desarrollo de la crisis de los siglos xiv y xv. Ahora bien, todavía no se conoce suficientemente bien cómo se articularon ni cuál fue el nivel de integración de todas estas variadas formas de crédito. Dicho en otras palabras, resulta difícil establecer cuáles fueron los primeros pasos en la construcción de un sistema complejo que abarcó tanto el ámbito público como el privado, y que conectó y dio servicio a un amplio espectro social y territorial.

Para conocer mejor este proceso, así como las características precisas y el alcance del sistema financiero que aparece al final de la época medieval, es necesario estudiar, antes que nada, sus elementos estructurales. Con esta premisa, el objetivo del *workshop* será el análisis comparativo de los instrumentos de crédito y de los métodos financieros utilizados por diferentes tipos de agentes, tanto a nivel público como privado, tanto en la ciudad como en el campo. Concretamente, se proponen tres líneas de estudio fundamentales:

1) origen, características y difusión de determinados instrumentos formales de crédito: contratos públicos, instrumentos privados, obligaciones en corte jurisdiccional...

2) características, difusión y usos de los registros contables, prestando una atención especial a las relaciones crediticias que esconden;

3) agentes financieros y estructura de negocios: compañías, sociedades, tablas de cambio y otras formas de organización comercial y financiera.

.....

11.30 h-13.30 h: Presideix la sessió Lluís To Figueras (Universitat de Girona)

11.30 h-12 h: Ágata ORTEGA CERA (Universitat de Màlaga), *¿Quién arrienda para el Rey? Una aproximación a los grupos financieros de la Castilla del siglo xv*

12 h-12.30 h: Andreu GALERA PEDROSA (Arxiu Històric Municipal de Cardona), *Barcelona i el rerepaís a la baixa Edat Mitjana. Senyoria, fluxos econòmics, financers i creditors en el cas del comtat de Cardona*

12.30 h-13 h: Jordi MORELLÓ BAGET/Esther TELLO HERNÁNDEZ (IMF-CSIC), *Els canvistes Dusai-Gualbes com a gestors de la dècima de 1371: estudi del modus operandi i de la xarxa clientelar a la Corona d'Aragó*

13 h-13.30 h: discussió

13.30 h-15 h: dinar

15 h-16 h: Presideix la sessió Denis Menjot (CIHAM-Universitat Lumière-Lió 2)

15 h-15.30 h: Mario LAFUENTE GÓMEZ (Universitat de Saragossa), *La hacienda municipal de Zaragoza en la segunda mitad del siglo xiv: operaciones financieras y relaciones crediticias*

15.30 h-16 h: Albert REIXACH SALA/Albert MARTÍ ARAU (IMF-CSIC), *El mercat del deute públic a la Catalunya baixmedieval: una aproximació a partir de l'àrea del bisbat de Girona*

16 h-16.30 h: pausa-cafè

16.30 h-18 h: Presideix la sessió Denis Menjot (CIHAM-Universitat Lumière-Lió 2)

16.30 h-17 h: Maria Giuseppina MUZZARELLI (Universitat de Bolonya), *La prima sperimentazione di banca pubblica cittadina: i Monti di Pietà tra Medioevo ed Età moderna*

17 h-17.30 h: Pere VERDÉS PIJUAN (IMF-CSIC), *Entre la clavaria i la Taula de Canvi: comptabilitat municipal i crèdit financer a la Catalunya baixmedieval*

17.30 h-18 h: discussió

18 h-18.30 h: conclusions

18.30 h: Visita al centre històric de la vila de Cardona

19.30 h: Visita a l'Arxiu Històric Municipal i exposició-explicació de l'original de la carta de poblament atorgada al castell i terme de Cardona pel comte Borrell II amb data del 23 d'abril del 986

20.00 h: Comiat a càrrec de l'II-Im. Sr. Ferran Estruch Torrents, alcalde de Cardona, a les mateixes instal·lacions de l'Arxiu

Organització

El seminari s'emmarca en el desenvolupament dels projectes de recerca: *Mercado financiero y pequeñas ciudades en la Cataluña nororiental de los siglos XIV y XV* (ref. HAR2011-27121). Investigador principal: Pere Orti Gost
Financieros al servicio del poder en la Corona de Aragón (s. XIV-XV): métodos, agentes, redes (ref. HAR2011-24839). Investigador principal: Pere Verdés Pijuan
I constitueix una de les activitats del grup de recerca consolidat: *Renda feudal i fiscalitat a la Catalunya baixmedieval* (ref. 2009 SGR 1367). Investigador principal: Manuel Sánchez Martínez
Xarxa de recerca Arca Comunis. Coordinador: Ángel Galán Sánchez

Institucions participants:

Institució Milà i Fontanals (CSIC)
Centre de Recerca d'Història Rural (Institut de Recerca Històrica) de la Universitat de Girona
Ajuntament de Cardona

Coordinació: Pere Orti Gost i Pere Verdés Pijuan

Lloc de celebració: Parador Ducs de Cardona (Castell de Cardona, s/n, Cardona)

Més informació:

Secretaria del Centre de Recerca d'Història Rural (Institut de Recerca Històrica)
Facultat de Lletres de la Universitat de Girona
Pl. Ferrater Móra, 1
17071 Girona.
Tel. (+34) 972 418 945 i (+34) 972 418 231
dir.irh@udg.edu

